

Pr. conf. dr. Ionel Ene

**GÂNDURI PE MARGINEA
UNEI CONFERINȚE INTERNAȚIONALE
Sibiu, 7-9 aprilie 2008**

În zilele de 7-9 aprilie 2008, Academia Evanghelică Transilvania (AET) și Fundația germană Konrad Adenauer au organizat o Conferință Internațională, cu tema: „*Problematica europeană din prisma Bisericilor din România*“. Delegați la această conferință, din partea Episcopiei Dunării de Jos, au fost pr. lect. dr. Gabriel Pandele și semnatarul acestor rânduri. Numărul participanților a fost impresionant, dar ne mulțumim să menționăm pe cei mai importanți: ÎPS Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, reprezentant B.O.R. la U.E.; E.S. Josef Homeyer, episcop em., Episcopia Romano-Catolică Hildesheim; dr. Philipp Hildemann, director Secția valori, norme și transformări sociale - Fundația Hanns Seidel - München; dr. h.c. Christoph Klein, episcop al Bisericii Evanghelice CA, din România; dr. Holger Dix, director Fundația Konrad Adenauer; dr. Jean Pierre Rollin, consul general al Germaniei - Sibiu; PS Alexandru Mesian, Episcop, Episcopia Greco-Catolică - Lugoj; dna Doina Șerban, coordonator de rețele de informare al Reprezentantei Comisiei U.E. în România, dr. Florin Frunză, director, Secretariatul de Stat pentru culte; dl Cătălin Buciumeanu, expert în cadrul Departamentului pentru cultură și culte din cadrul Administrației prezidențiale; prof. univ. dr. Ștefan Răgălie, directorul Centrului de probleme de economie în industrie și a prestărilor de servicii din cadrul Academiei Române; prof. univ. dr. Gheorghe Angheliescu, Universitatea „Valahia“ - Târgoviște; prof. dr. Hans Klein, decan al Departamentului de teologie, din cadrul Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu; dl Florin Bichir, publicist, redactor la „Evenimentul zilei“, București; dl Titus Corlățean, secretar general al P.S.D., europarlamentar; pr. conf. dr. Ioan Vicovan, pro-

decan al Facultății de Teologie „Dimitru Stăniloae“ din Iași; pr. dr. Jurgen Henkel, director A.E.T. și mulți alții. Deschiderea oficială a avut loc luni la ora 14.00, cuvântul de bun venit fiind rostit de pr. dr. Jurgen Henkel, care a citit și mesajul PF Daniel, adresat participanților. În continuare, părintele Henkel a abordat diverse teme, din multitudinea problemelor ce frământă bătrânul continent, accentuând, spre exemplu, faptul că Germania susține obligativitatea religiei în învățământul de stat, preuniversitar, că susține activitatea filantropică sau diaconia Bisericii, că acordă salarii preoților.

Au mai fost transmise mesaje participanților la conferință, de către: a) dr. Holger Dix, care a menționat faptul că fundația pe care o reprezintă are o mare deschidere spre astfel de abordări, deoarece este convins că „*Fiecare societate are nevoie de o bază comună de valori, de convingeri, fără de care nu-și poate păstra unitatea*“; b) dr. Kristoph Klein, care a evidențiat problemele Bisericilor din România, în contextul noilor realități. Excelența sa a arătat lipsa de sprijin a statului în latura diaconiei, insistând asupra problemei subsidiarității; a deplâns situația monumentelor istorice, unde statul a făcut mai mult decât în latura filantropică-diaconie, dar nu destul și, în sfârșit, a făcut trimitere la *vocea profetică a Bisericii*, sau redescoperirea misiunii profetice, prin care Biserica trebuie să se pronunțe și asupra problemelor politice, sociale, culturale etc., după modelul profetilor Vechiului Testament. „*Biserica dezvoltă astăzi în Europa o cultură a reconcilierii, ceea ce ar putea fi un model și pentru politicieni*“, a mai spus domnia sa; c) Jean Pierre Rollin, care, după ce a mulțumit pentru invitație, a arătat că „*există o singură Constituție în Europa, care începe cu proclamarea atotputerniciei lui Dumnezeu, și anume cea publicată în urmă cu 60 de ani, în Germania. Aceasta garantează grija statului față de om și față de Dumnezeu*“. În continuare, dl consul și-a mărturisit încrederea că România poate fi un model al armoniei și consensului.

Partea propriu-zisă a conferinței a fost deschisă de ÎPS Iosif, cu o interesantă comunicare având titlul: „*Europa, comunitate de valori sau zonă de liber schimb. Așteptările B.O.R. din partea U.E.*“, din care am reținut că în Europa se simte nevoia de comunicare duhovnicească, ce nu se poate realiza decât prin redescoperirea rădăcinilor creștine comune; că identitatea creștină a Europei, nerecunoscută oficial, trebuie să fie mărturisită printr-o atitudine comună a oamenilor politici; că dialogul și solidaritatea dintre Biserici nu trebuie să rămână în subsidiar, deoarece atunci când se vorbește de

dialog, la nivel instituțional, se insinuează compromisurile. Din nefericire, compromisul duce la diluarea responsabilității și, implicit, a identității; că B.O.R. nu așteaptă privilegiile de la U.E., ci are speranța ca Europa să nu marginalizeze Biserica, capitalul uman; că așteptările B.O.R. sunt legate de dobândirea unui cadru legal adecvat, de a dăruși și de a primi, de posibilitatea fructificării experienței dialogului și atitudinii de coresponsabilitate. Pe marginea referatului s-au purtat discuții, participanții folosind prilejul de a se edifica asupra unor stări de lucruri din diaspora ortodoxă europeană.

Următorul referat a fost susținut de dna Doina Șerban, care a prezentat, conform diverselor statistici, problematica europeană și percepția diversă din statele membre. Deosebit de important a fost segmentul referitor la religiozitatea popoarelor, în care România ocupă poziția a doua, după Malta (95%), cu o proporție de 90% a celor ce cred în Dumnezeu. În ceea ce privește lipsa de credință, România se află, împreună cu Grecia, pe același ultim loc, cu doar de 3% de necredincioși.

PS Alexandru Mesian a susținut un referat despre „*Raportul dintre biserică și stat în UE și în România. Perspectivele și provocările din punctul de vedere al Bisericii Greco-Catolice*“, afirmând identitatea profund creștină a poporului român, dar și nevoia de reevanghelizare a noastră. Neputându-se dezlipi de atitudinea cu care ne-au obișnuit reprezentanții greco-catolici după Revoluția din decembrie 1989, a adus în discuție problema retrocedărilor ad-integrum, imputând statului lipsa de implicare legislativă, pentru curmarea diferendului cu B.O.R. Au fost luări de poziție și clarificări, inclusiv din partea semnatarului acestor rânduri.

Prima zi a Conferinței Internaționale s-a încheiat cu referatul prof. dr. Hans Klein, ce a avut ca titlu: „*Biserica, școala, națiunea - Identitatea bisericească a sașilor din Transilvania, ca exemplu al raporturilor dintre Biserică și stat în Europa*“, în care a accentuat diferențierea riturilor și nevoia unei mai bune cunoașteri între Biserici, pentru a face front comun împotriva *dictaturii relativismului și ideologiei secularismului*, căci astăzi mulți cred în orice, numai în Dumnezeu nu cred.

În cea de a doua zi, lucrările au fost deschise de E.S. Josef Homeyer, care a susținut tema „*Europa și diaconia politică a Bisericilor*“. Abordând tema diaconiei din punct de vedere istoric, E.S. a avut o curajoasă asumare a tuturor greșelilor istorice ale Bisericii Catolice față de Răsăritul ortodox, de la cea de a IV-a cruciadă și până la trădările din cel de al Doilea Război Mon-

dial, când cei mai mulți ortodocși au ajuns cobaii comunismului, afirmând că *„problema Europei nu este ce trecem în Constituție, ci ce legături sunt între valorile europene... menționarea lui Dumnezeu în Constituția europeană este o garanție împotriva dictaturii totalitare. Lipsa acestei valori relativizează libertățile umane. Referirea la Dumnezeu, într-o constituție, este o garanție a viitorului“*. Deplângând scăderea demografică din Germania, episcopul Homeyer a arătat că *„diaconia politică este posibilă doar dacă există o convingere și o etică comună a Bisericilor. În cadrul Bisericilor, diferențele trebuie să rămână, dar trebuie să existe o concordanță, o etică comună socială și creștină, în același timp... pentru sensibilizarea laicatului la problemele sociale din societate, din perspectivă religioasă“*. Și P.S. Sa a accentuat că, în Germania, religia se predă în ciclul preuniversitar, *precum matematica, fizica, istoria etc., fiind disciplină de examen la BAC*.

Seria comunicărilor a fost continuată de pr. prof. dr. Constantin Necula, din partea Arhiepiscopiei Sibiului, care a susținut tema *„Școala și Biserica - educarea noii generații“*. P.C. Sa a criticat în termeni duri neîmplinirile din ogorul preuniversitar în ceea ce privește religia. A surprins foarte multe neîmpliniri, din nefericire obiective, nereușind însă să ofere soluții.

Dr. Philipp Hildmann a susținut referatul *„Mitul Europa - ce a mai rămas din Apusul creștin?“*. Pornind pe potecile istoriei și evidențiind momentele distincte ale formării conștiinței unui continent, arătând că spațiul geografic este restrictiv, deoarece nu se poate vorbi de Europa fără Golgota Ierusalimului, Capitoliul Romei și Acropolele Atenei, Domnia Sa a subliniat importanța acestor 3 dealuri în istorie: Roma a creat Dreptul roman, Atena a oferit filozofia, speculația, știința, iar Golgota a adus un nou mod de viață - creștinismul. *„European e cel ce aparține unui popor cu Drept roman, formare filozofică greacă și trăire creștină“*, a mai precizat vorbitorul.

Pr. univ. dr. Ștefan Răgălie a susținut referatul *„Morală creștină în condițiile globalizării“*, în care a subliniat criza de identitate a societății, generată de criza culturală. De aceea, a conchis domnia sa, morală creștină trebuie să-și redefinească poziția.

Pr. prof. dr. Gheorghe Anghelescu a dezvoltat tema *„Relațiile dintre Biserică și stat în România după 1989 (Un mic studiu socio-istoric și politic, între analiză și critică)“*. Bazându-se pe experiența dobândită pe timpul mandatului de la Secretariatul de Stat pentru Culte, P.C. Sa a surprins realizările și neajunsurile legislative, legate de raportul dintre Biserică și

stat, după 1989.

Mult mai concis în abordare a fost dl Frunză Florin, care a tratat „*Legea cultelor (2007) - o reorientare necesară în raportul dintre Biserică și stat în Europa*“. Domnia sa a evidențiat tumultul dezbaterilor, până s-a ajuns la forma finală a legii și a prezentat detalii legate de recunoașterea noilor culte în România, după Revoluția din decembrie 1989. A prezentat apoi legea pe capitole și articole.

Un reprezentant al P.N.Ț.C.D. - Sibiu, Viorel Crainicu, a susținut o interesantă temă, intitulată „*Laicatul ortodox, o posibilă renaștere în peisajul religios actual*“. Domnia Sa a subliniat locul mirenilor în Adunarea și Consiliul parohial, precum și în organele legislative superioare bisericești.

Dl Cătălin Buciumeanu a deschis seria comunicărilor din cea de a treia zi a Conferinței Internaționale, cu comunicarea „*Responsabilitatea Bisericii pentru sufletul Europei*“, precizând că „*Europa nu-i rezultatul unei asocieri economice, unei piețe comune, ci este rezultatul a 20 de secole de istorie frământată. În această nouă realitate, Bisericile pot și trebuie să fie un partener al noii Europe*“.

„*Biserica și Europa - o provocare sau valori comune*“ a fost comunicarea dlui Florin Bichir, în care a insistat asupra asumării totale a modului de viață creștin în așa fel, încât oamenii politici să ajungă să mărturisească: „*Noi ne orientăm acțiunea politică privind la creștinism*“, altfel spus, Domnia Sa a cerut ca puterea creștinismului să izvorască din el însuși, și nu din cadrul legislativ.

A urmat referatul gazdei, pr. Jurgen Henkel, „*Problematika europeană în Bisericile din România*“, în care, plecând de la cuvintele papei Ioan Paul al II-lea, „*Europa trebuie să respire cu ambii plămâni*“, a făcut unele precizări legate de raportul României cu U.E. O atenție deosebită a acordat locului culturii în noua realitate europeană, căci „*cultura europeană este marcată de creștinism, iar Bisericile nu sunt o parte a culturii europene, ci chiar baza acesteia*“. Necesitatea bunei și corecte informări a tuturor Bisericilor din România asupra legislației europene a fost subliniată de vorbitor, deoarece a constatat că uneori cerințele autorităților noastre sunt mai aspre decât cele europene. „*Se impune o competență a Bisericilor și responsabililor, pentru a putea răspunde diverselor provocări*“, a mai precizat pr. Henkel.

Seria comunicărilor a fost închisă de europarlamentarul Titus Corlățean, care a vorbit despre „*Politica contemporană și valorile creștine*“. Domnia

S-a deplâns lipsa de solidaritate din România contemporană, precizând că ne paște pericolul alienării și deșrădăcinării, de aceea a apreciat că valorile creștine, îmbrățișate în cea mai mare parte și de formațiunea politică ce o reprezintă, sunt singurele remedii ale acestei stări de lucruri. Acțiuni ale statului în diaspora ortodoxă de pretutindeni au fost în centrul atenției referentului, lucru ce a incitat ample discuții.

Feedbackul conferinței a fost făcut de gazdă, pr. Jurgen Henkel, după care au fost acordate diplomele de participare.

Departate de a soluționa problemele Bisericilor sau cele europene, participanții la conferința internațională de la Sibiu au reușit, pe parcursul celor trei zile de referate și discuții, să se cunoască mai bine, să identifice punți de legătură între diversele confesiuni prezente și să înțeleagă oportunitatea momentului: păstrarea identității creștine, cultivarea acțiunilor de filantropie și diaconat social împreună.